

Упир

Степан Руданський

I

Коло річки, коло Бугу
Лужок процвітає,
Там Ганнуська-дівчинонька
Коров виганяє.

Там Ганнуська-дівчинонька
Коров виганяє,
Русу косу заплітає,
Стиха промовляє:

"Ой, пасіться, ви, корови,
По рівному луку,
А я піду скупаюся
В чистенькому Бугу!..

Ой пасіться ви, корови,
Я не забарюся!
Вмию личко, вмию брови,
Сяду, заплетуся!..

Прийде милий, поцілує
В білеє личенько.
Скаже: "Люблю тебе, мила.
Любеє серденько!.."

Ой Івасю, моє серце!
Забарись годину!..
Як умиюсь — не пізнаєш
Любую дівчину!..

Як умиюсь, заплетуся,
Квітками вберуся,
Тоді скажеш: "То-то любя
Милая Ганнуса!.."

І скупалася Ганнуса
В чистенькому Бугу,
Заплелася, походжає
По рівному лугу.

Заплелася, походжає,
Милого чекає,
Синенькими квіточками
Голову вбирає.

II

То не місяць, то не сонце
Сходить з-за дубини —
То Івась так молоденький
Іде до дівчини.

Ой він їде, промовляє:
"Любее кохання!
Не даєш ти мні покою
З рання до смеркання.

Я од рання до смеркання
З коня не злізаю
І біленьких ніжок своїх
З стремен не виймаю.

Ніжок з стремен не виймаю,
Повід не спускаю,
Що день божий до дівчини
Свої виїжджаю;

До дівчини Ганнусеньки,
Що пасе корови,
Подивитись на її личко.
На чорнії брови.

Бо то личко, як калина,
Брови, як шнурочки,
Очі чорні, ще чорніші
Осінньої ночки.

Як погляне — сам не знаю,
Що зо мною діє!
Мила думка в головоньці,
І серденько мліє.

III

Забарися, сонце ясне,
Іще хоч годину:
Нехай же я надивлюся
На любу дівчину!..

Нехай же я надивлюся
На любу дівчину,
Бо щось нудно на серденьку:
Либонь же я згину!.."

"Що то, милий? Що то, милий?!
Що то?! Бог з тобою!
А хто ж то нас розлучає,
Як рибку з водою?.."

"Ніхто, мила Ганнусенько,
Тільки твоя мати:
Вона ж мене напосілась
З світу ізігнати.

Ніхто, мила Ганнусенько,
Тільки твоя тітка:
Зчарувала — і я сохну,
Як рутвяна квітка.

Зчарувала — не сказала,
Чи довго ще жити.
Чи довго ще молодому
На світі тужити.

Зчарувала — не сказала
Ні тітка, ні мати.
Та бодай же і їм було
Так важко конати!.."

IV

В кінці поля є тополя,
Могила під нею;
Там присипали Івася
Сирою землею.

На високії тополі
Чорний ворон кричав.
Над могилою сирою
Ганнусенька плаче:

"Не ховайся, ясне сонце,
У хмарному небі:
Не підійму головоньки,
Не гляну на тебе!

Не збирайтесь, чорні хмари,
Попід небесами:
Дайте змити могилоньку
Дрібними сльозами.

Може, слізка пробереться
По землі сирії,
Пробереться і западе
В груди молодії!

І заб'ється його серце,
Як билось недавно!..
Може, він ще спогадає
За дівчину Ганну!.."

"Ой Ганнусю моя мила!
Не плач надо мною:
І в могилі моє серце
Б'ється за тобою!.."

Іди, мила, в луг зелений,
Йди, моя Ганнусю:
Взавтра рівно пополудні
До тебе явлюся!.."

І з полудня до півночі
Будеш ти мні мила;
Од півночі до полудня —
Темная могила..."

V

Сіла дочка край куточка,
Сльози проливає.
Стала мати серед хати,
Рученьки ламає:

"Втопила-сь ти мене, донько,
В холодную воду:
Погубила здоров'ячко
І милую вроду!..

Де ті личка повненькі?
Де краса дівалась?
Стала жовта на личеньку,
Як намалювалась!

Де ті очі, ясні очі,
Що вогнем палали?
Затягнулись в лоб далеко
І там позгасали!

Втопила-сь ти мене, донько,
В холодную воду:
Оддала ти нечистому
Здоров'я і вроду!

Поможіте ж, сусідоньки,
Скажіть, що робити?
Нехай же я перестану
Серденько в'ялити.

Є у мене василечки,
Що я посвятила.
Кажуть, того ненавидить
Нечистая сила.

Заплету я її в косу,
Покроплю водою,
Може, як змилосердиться
Господь надо мною".

І заплела в коси зілля
Від злої напасті
Та й послала Ганнусеньку
Знов корови пасти...

VI

Пасе дівча коровоньки
До темної ночі,
Виплакала за миленьким
Свої ясні очі.

Не видати миленького!
Що ж то за причина?
Чи вже ж йому не милая
Ганнуся-дівчина?

Йому мила Ганнусенька,
Та зілля лякає,
Через зілля свяченеє
Приступу не має.

І розплелася дівчина,
Ніби на весілля;
І розплелась — витрясає
Свяченеє зілля!

Витрясає, поглядає
Сумними очима,
А вже милий чорнобривий
Стоїть за плечима.

І сідає, обіймає,
Цілує, милує,
Присипляє й не всипляє,
Чарами чарує...

Ніби сонна, дівча стала,
Ніби її сниться
То тополя, то могила,
То гріб, то світлиця.

І туманом стали думи,
Розум погасає;
Обійняла миленького,
Іде й не питає.

Іде з милим до могили —
Могила розкрилась.
І навіки Ганнусенька
Спати положилась.

VII

В кінці поля є тополя,
Могила під нею.
Там Ганнуся із Івасем
Лежать під землею!..

На високії тополі
Чорний ворон кричє;
Над могилою старою
Стара ненька плаче.

Ворон кричє, мати плаче;
"Доню моя мила!
Чи ж я тебе, моя доню.
Не щиро любила?

Чи ж я тебе не любила?
Чи ж я не гляділа?
Доню моя, голубонько,
Де ж ти залетіла?

Залетіла голубонька
Та вже й не вертає!
Хто ж без тебе, Ганнусенько,
Мене поховає?

А хто ж мої старі кості
Обмиє сльозами?
Доню моя, доню моя!
Вернися до мами!.."

Ворон кряче, мати плаче —
Аж руки ламає.
А Ганнусі нема, нема,
Назад не вертає...

Ворон кряче, мати плаче —
Аж б'ється у груди...
А Ганнусі нема, нема
Та вже й і не буде.